

GUIA DOCENT

INFERMERIA DE LA SALUT SEXUAL I REPRODUCTIVA

Coordinació: FERRER GIL, MARÍA

Any acadèmic 2021-22

Informació general de l'assignatura

Denominació	INFERMERIA DE LA SALUT SEXUAL I REPRODUCTIVA			
Codi	100472			
Semestre d'impartició	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Doble titulació: Grau en Infermeria (R 2016) i Grau en Fisioteràpia	2	OBLIGATÒRIA	Presencial
	Grau en Infermeria (R 2016 - lg)	2	OBLIGATÒRIA	Presencial
	Grau en Infermeria (R 2016)	2	OBLIGATÒRIA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRALAB	PRAULA	TEORIA
	Nombre de crèdits	0.6	2.4	3
	Nombre de grups	12	6	2
Coordinació	FERRER GIL, MARÍA			
Departament/s	INFERMERIA I FISIOTERÀPIA			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	40% presencial (60 hores) 60% treball autònom (90 hores)			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català/Castellà			
Distribució de crèdits	3,0 crèdits teòrics en grup gran 2,4 crèdits seminaris en grups mitjans 0,6 crèdits simulació en grups petits			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
ALZURIA ALÓS, ROSA MAR	rosamar.alzuria@udl.cat	6	
FERNANDEZ OLMEDO, SILVIA	silvia.fernandez@udl.cat	5,1	
FERRER GIL, MARÍA	maria.ferrer@udl.cat	8	
MARTÍNEZ GARCÍA, EVA	eva.martinezgarcia@udl.cat	5,1	
MIQUEL MATEO, AINA MARIA	aina.miquel@udl.cat	3,4	

Informació complementària de l'assignatura

Els continguts de l'assignatura abasten tres grans blocs temàtics: promoció i prevenció en salut sexual, reproducció humana / obstetrícia i infermeria ginecològica.

La salut sexual i reproductiva de la dona inclou des de l'adolescència fins al climateri, passant per l'etapa d'edat fèrtil de la reproducció humana. En totes aquestes etapes del cicle vital es produeixen canvis fisiològics compresos dins de la normalitat i també pot produir-se patologia que haurem de conèixer per aplicar les cures infermeres més adequats a la situació que ens ocupi.

La salut sexual i reproductiva té com a referent per al seu estudi a l'home i la dona, ja que la reproducció és una funció compartida per als dos sexes. Es tractaran temes de salut sexual preventiva (mètodes anticonceptius, detecció precoç de càncer de coll d'úter, de mama, i malalties de transmissió sexual) i promoció de la salut (hàbits de vida saludables relacionats amb atenció a la salut sexual i reproductiva (ASSIR).

Quant als temes de reproducció i obstetrícia, treballarem temes de cures d'infermeria en l'atenció i control de l'embaràs normal i de risc, part, puerperi, lactància materna, cures del nadó fins al 28 dia de vida, funcions de la infermera en les tècniques de reproducció assistida, consell gestacional infermer, mètodes farmacològics i no farmacològics de l'alleujament del dolor (atenció d'infermeria en l'administració d'analgèsia / anestèsia), cicle menstrual i patologia més freqüent.

Un altre dels apartats de l'assignatura serà la infermeria ginecològica, cures infermeres durant els processos ginecològics més freqüents: atenció d'infermeria en la patologia ginecològica (càncer ginecològic, càncer de mama), embaràs adolescent, mètodes anticonceptius d'emergència, interrupció legal de l'embaràs, atenció d'infermeria en la violència obstètrica o de gènere.

Objectius acadèmics de l'assignatura

Objectius acadèmics de l'assignatura

Referits a coneixements

- Descriure i diferenciar les funcions de la infermera en l'atenció a la maternitat i en les cures de salut sexual i reproductiva.
- Reconèixer els diferents processos biològics del cicle reproductiu de la dona.
- Identificar les necessitats de salut de la dona amb problemes de salut sexual i reproductiva.
- Descriure les cures infermeres en el procés d'embaràs, el part i el puerperi.

Referits a habilitats, destreses

- Resoldre exercicis pràctics referits a l'atenció infermera en salut sexual i reproductiva de la dona amb les intervencions i activitats infermeres més adequades a cada situació.

Referits a actituds i valors

- Comprendre i debatre les diferents opcions de la dona i la família en aspectes de procreació i criança.
- Argumentar i acceptar les decisions de la dona i la família envers les diferents situacions que es poden produir en la salut sexual i reproductiva.

Competències

Competències:

Competències Bàsiques:

CB1: Posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i sol trobar a un nivell que, si bé es recolza en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.

CB2: Aplicar els seus coneixements al seu treball d'una forma professional i que posseeixin les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins la seva àrea d'estudi.

CB4: Poder transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Competències Específiques:

- CE12. Establir una relació empàtica i respectuosa amb el pacient i família, d'acord amb la situació de la persona, problema de salut i etapa de desenvolupament.
- CE13. Utilitzar estratègies i habilitats que permetin una comunicació efectiva amb pacients, famílies i grups socials, així com l'expressió de les seves preocupacions i interessos.
- CE15. Conèixer i identificar els problemes psicològics i físics derivats de la violència de gènere per capacitar l'estudiant en la prevenció, la detecció precoç, l'assistència, i la rehabilitació de les víctimes d'aquesta forma de violència.
- CE18: Aplicar el procés d'infermeria per proporcionar i garantir el benestar, la qualitat i seguretat a les persones ateses.
- CE22. Comprendre la funció i activitats i actitud cooperativa que el professional ha de desenvolupar en un equip d'Atenció Primària de Salut.
- CE30: Identificar les necessitats de cura derivades dels problemes de salut.
- CE31: Analitzar les dades recollides en la valoració, prioritzar els problemes del pacient adult, establir i executar el pla de cures i realitzar la seva avaluació.
- CE33. Seleccionar les intervencions encaminades a tractar o prevenir els problemes derivats de les desviacions de salut.
- CE34. Tenir una actitud cooperativa amb els diferents membres de l'equip.
- CE35: Identificar les característiques de les dones en les diferents etapes del cicle reproductiu i en el climateri, així com en les alteracions que es puguin presentar proporcionant les cures necessàries en cada etapa.
- CE36: Aplicar cures generals durant el procés de maternitat per facilitar l'adaptació de les dones i els nounats a les noves demandes i prevenir complicacions.
- CE37: Conèixer els aspectes específics de les cures del nounat.
- CE43. Ser capaç de proporcionar educació per a la salut als pares o cuidadors primaris.
- CE52: Prestar cures garantint el dret a la dignitat, privacitat, intimitat, confidencialitat i capacitat de decisió del pacient i família.
- CE53: Individualitzar la cura considerant l'edat, el gènere, les diferències culturals, el grup ètnic, les creences i valors.
- Competències Transversals (Segons UdL)**
- CT3. Adquirir capacitació en l'ús de les noves tecnologies i de les tecnologies de la informació i la comunicació.
- CT6. Aplicar la perspectiva de gènere a les tasques pròpies de l'àmbit professional.

Resultats d'aprenentatge:

Referits a coneixements:

- Descriure i diferenciar les funcions de la infermera en l'atenció a la maternitat i en les cures de salut sexual i reproductiva.
- Descriure els diferents programes d'atenció a la salut sexual i reproductiva, les cures d'infermeria i les activitats preventives que comprenen.
- Reconèixer els diferents processos biològics del cicle reproductiu de la dona.
- Identificar les necessitats de salut de la dona amb problemes de salut sexual i reproductiva.
- Dissenyar un pla de cures adequat a les diferents patologies ginecològiques, incloent-hi promoció de la salut i prevenció de la malaltia.
- Mostrar capacitat per elaborar un consell anticonceptiu professional.
- Descriure les cures d'infermeria en el procés d'embaràs, part i postpart.

Referits a habilitats i destreses:

- Resoldre exercicis de casos clínics de salut sexual i reproductiva de la dona amb les intervencions i activitats d'infermeria més adequades a cada situació.

Referits a actituds i valors:

- Comprendre i debatre les diferents opcions de la dona i la família en planificació familiar i criança.
- Argumentar i acceptar les decisions de la dona i la família en les diferents situacions que es poden produir en la salut sexual i reproductiva.

Continguts fonamentals de l'assignatura

Descripció de continguts:

Els continguts de l'assignatura abasten tres grans blocs temàtics: promoció i prevenció de la salut sexual, reproducció humana / obstetrícia i infermeria ginecològica.

Mòdul 1. Introducció a la salut sexual i reproductiva.

- 1.1. Introducció a la infermeria de la salut sexual i reproductiva. Importància de les cures en salut sexual i reproductiva.
- 1.2. Programa d'atenció a la salut sexual i reproductiva (ASSIR). La història clínica.
- 1.3. Terminologia obstètrica i ginecològica.
- 1.4. Exploracions clíniques en ginecologia i obstetrícia.
- 1.5. Anatomia de l'aparell genital femení.
- 1.6. Fisiologia de l'aparell genital femení. Cicle menstrual: cicle ovàric i endometrial. Regulació neurohormonal. Alteracions/disfuncions més freqüents.

Mòdul 2. Reproducció humana.

- 2.1. Sexualitat humana. Aspectes biopsicosocials de la sexualitat. Resposta sexual humana.
- 2.2. Planificació familiar. Objectius de la planificació familiar i recomanacions de l'Organització Mundial de la Salut. Mètodes anticonceptius. Reproducció assistida. Consell professional infermer en problemes de fertilitat i esterilitat. Cures d'infermeria en reproducció assistida.
- 2.3. Adolescència, pubertat, menarquia. Canvis fisiològics, educació sanitària i cures d'infermeria.
- 2.4. Climateri, menopausa. Promoció de la salut, prevenció de problemes i cures d'infermeria.

Mòdul 3. Problemes de salut reproductiva.

- 3.1. Infeccions de l'aparell genital femení.
- 3.2. Diagnòstic precoç i cures d'infermeria en el càncer ginecològic i de mama.
- 3.3. Patologia benigna de l'aparell reproductor femení i cures d'infermeria. Mioma uterí. Prolapse uterí. Insuficiència ístmico-cervical. Malformacions uterines.
- 3.4. Patologia maligna de l'aparell reproductor femení i cures d'infermeria. Endometriosi. Síndrome d'ovàrio poliquístic. Malaltia inflamatòria pèlvica.
- 3.5. Intervencions quirúrgiques ginecològiques i cures d'infermeria.
- 3.6. Atenció d'infermeria a la pacient ginecològica hospitalitzada.
- 3.7. Malalties de transmissió sexual. Consell professional.
- 3.8. Violència de gènere. Prevenció, detecció precoç i abordatge professional.
- 3.9. Mutilació genital femenina, tipus, prevenció, consell professional infermer.
- 3.10. Embaràs adolescent. Consell professional infermer.
- 3.11. Gènere i salut.

Mòdul 4. Gestació.

- 4.1. Gametogènesi, fecundació i implantació. Procés de fecundació. Estructures embrionàries: característiques morfològiques i funcionals de la placenta i el cordó umbilical. Períodes de la vida intrauterina.
- 4.2. Fisiologia de la gestació. Modificacions i manifestacions clíniques. Diagnòstic d'embaràs.
- 4.3. Control i seguiment d'embaràs. Educació sanitària per a la maternitat. Gestació de baix risc.
- 4.4. Malalties infeccioses en l'embaràs. Teratogènesi.
- 4.5. Gestació de risc. Valoració del risc d'embaràs.
- 4.6. Problemes de salut durant l'embaràs: diabetis gestacional, gestosis, metrorràgies de primer / tercer trimestre, amenaça d'avortament, avortament, embaràs ectòpic i mola hidatiforme. Gestació múltiple i amenaça de part prematur. Control i cures d'infermeria.
- 4.7. Emergència obstètrica: desprendiment de placenta, prolapse de cordó, placenta prèvia, trencament uterina, eclàmpsia.
- 4.8. Vacunes i embaràs.

Mòdul 5. Part.

- 5.1. Treball de part. Atenció obstètrica i cures d'infermeria.
- 5.2. Cures d'infermeria al nou-nat.
- 5.3. Problemes de salut en el part. Control del benestar fetal intrapart.
- 5.4. Part eutòcic i part distòcic, intervencions obstètriques, atenció d'infermeria.
- 5.5. Cesària. Instrumental quirúrgic.
- 5.6. Tècniques farmacològiques i no farmacològiques per a l'alleujament de dolor.

Mòdul 6. Puerperi i lactància materna.

- 6.1. Fisiologia del puerperi. Modificacions i manifestacions clíniques.
- 6.2. Cures d'infermeria en el puerperi.
- 6.3. Fisiologia de la secreció làctia. Atenció d'infermeria durant la lactància.
- 6.4. Problemes de salut en el puerperi i lactància. Cures d'infermeria.
- 6.5. Alteracions psicològiques en el postpart: depressió postpart, psicosis puerperal. Procés de dol perinatal, acompanyament professional.

Eixos metodològics de l'assignatura

Les classes teòriques s'impartiran a l'aula de segon curs de grau d'infermeria. Consistiran en classes magistrals participatives amb suport de mitjans audiovisuals. Es realitzarà alguna sessió teòrica en col·laboració amb experts en temes específics. L'assistència a les classes teòriques no és obligatòria, però sí recomanable per integrar i assimilar els coneixements teòrics de forma més efectiva. La presencialitat estarà subjecta a la normativa vigent, en cas de no poder-se dur a terme la presencialitat de les classes teòriques a l'aula, aquestes es realitzaran per videoconferència, el dia i hora assignat a l'assignatura, a través del campus virtual. El contingut teòric es penjarà en recursos de l'assignatura setmanalment per facilitar el seguiment de les classes per l'alumne.

Els seminaris, l'aula d'habilitats i els seminaris de simulacions es realitzaran en grups petits amb la participació activa de l'alumne, inclouen sessions teòrico-pràctiques, en què es treballaran continguts teòrics que s'hauran de traslladar a la pràctica clínica per treballar les diferents competències infermeres. Els seminaris consistiran en la resolució de casos clínics de forma individual i grupal, la realització de treballs de síntesi amb revisió bibliogràfica i presentació oral dels mateixos amb diferents formats (power point, tríptic i pòster) i treballs d'innovació en temes d'actualitat infermera.

L'aula d'habilitats, es treballarà una part expositiva, una prova d'assimilació de coneixements teòrics i una part pràctica d'adquisició de tècniques / habilitats d'infermeria.

En els seminaris de simulacions treballaran per parelles, en les quals els alumnes treballaran aspectes teoricopràctics, habilitats tècniques i cures d'infermeria específics.

A l'inici de curs es presentarà el cronograma a treballar, la modalitat i l'activitat avaluativa de les diferents sessions de seminaris, aula d'habilitats i seminaris de simulacions per a cada setmana lectiva, així com les dates de lliurament i avaluació de cadascuna d'elles.

Les sessions poden ser enregistrades, per aquest motiu *la Universitat de Lleida (UdL) informa que, amb finalitats docents, enregistrarà imatges que identifiquin l'estudiantat i altres persones que participen en les activitats acadèmiques. El responsable del tractament d'aquestes imatges és la UdL (dades de contacte del representant: Secretaria General. Plaça de Víctor Siurana, 1, 25003 Lleida, sg@udl.cat; dades de contacte del delegat de protecció de dades: dpd@udl.cat). Aquestes imatges només s'utilitzen per impartir docència, avaluar els*

coneixements de l'assignatura i per a projectes de millora docent.

L'ús de les imatges respon a l'obligació legal de la UdL d'impartir i millorar la docència universitària, d'acord amb la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats. Les imatges, un cop enregistrades, es conserven com a mínim mentre no prescriguin les corresponents accions i reclamacions contra l'avaluació aprovada pel professorat. Es destrueixen en els termes i condicions previstes en la normativa sobre conservació i eliminació dels documents administratius de la UdL, i les taules d'avaluació documental aprovades per la Generalitat de Catalunya (<http://www.udl.cat/ca/serveis/arxiu>). La UdL no comunicarà mai aquestes dades a tercers, llevats dels casos estrictament prevists en la Llei. Les persones interessades poden accedir a les seves imatges; sol·licitar-ne la rectificació, supressió o portabilitat; oposar-se al tractament i sol·licitar-ne la limitació, mitjançant escrit tramès a l'adreça dpd@udl.cat <<mailto:dpd@udl.cat>>. També poden presentar una reclamació adreçada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, mitjançant la seu electrònica de l'Autoritat (<https://seu.apd.cat>) o per mitjans no electrònics.

Metodologies docents:

1. Activitats presencials (40%): classes teòriques (50%, 30 hores) i seminaris (50%, 30 hores), total 60 hores:

-1.1. Classes teòriques: (30 hores)

- Classes magistrals participatives.
- Conferències, classes d'experts.

-1.2. Activitats tutoritzades o dirigides: (30 hores)

- Seminaris.
- Treball en grup.
- Resolució de problemes o casos clínics.
- Simulació de casos clínics.
- Aula d'habilitats.

2. Activitats no presencials: 90 hores.

- Treball autònom de l'alumne
- Assistència a activitats externes: entrevistes, observació pràctica.
- Lectura de material complementari.
- Preparació d'activitats d'avaluació.
- Preparació de seminaris i resolució de casos clínics.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

El contingut teòric es penjarà en recursos de l'assignatura setmanalment per facilitar el seguiment de les classes per part de l'alumne.

A l'inici de curs es presentarà el cronograma a treballar, la modalitat i l'activitat avaluativa de les diferents sessions de seminaris per a cada setmana lectiva, així com les dates de lliurament i avaluació de cadascuna d'elles.

Distribució dels 6 crèdits ECTS:

- Activitats presencials (40%): Classe teòrica (50% - 30h) i seminaris (50% -30h) = 60 hores
- Activitats no presencials: treball autònom de l'alumne (60%) = 90 hores

Total dedicació alumne: 150 hores.

Teoria	Seminaris	Treball Autònom	Total
30 hores	30 hores	90 hores	150 hores

Sistema d'avaluació

AVALUACIÓ CONTÍNUA

Per superar l'assignatura serà necessari superar:

Part teòrica

Tot el contingut teòric exposat a les classes magistrals i els seminaris serà avaluat mitjançant un examen tipus test, resposta múltiple, en la convocatòria oficial d'examen de l'assignatura. Per superar-serà imprescindible tenir una nota igual o superior a 5 de nota final.

Seminaris

Els seminaris inclouen diferents activitats avaluatives. S'avaluaran individualment les activitats realitzades per l'alumne en els seminaris (resolució de cas clínic, història clínica, treball de revisió bibliogràfica, síntesi i exposició oral, aula d'habilitats i seminaris de simulació) seguint una pauta d'avaluació on es tindran en compte: evidències d'aprenentatge, habilitats i actituds.

L'assistència als seminaris és **OBLIGATÒRIA**, sent imprescindible l'assistència del 80% dels seminaris i només es permetran dues faltes d'assistència justificades.

L'assistència als seminaris de simulació és **OBLIGATÒRIA**, amb un 100% de l'assistència als mateixos.

AVALUACIÓ CONTINUADA

Activitat Avaluativa	Valor avaluació
1. Examen teòric.	40%
2. Seminaris: participació als seminaris, resolució de casos clínics y problemes	25%
Aula d'habilitats prevenció càncer de cèrvix i mama	10%
Treball de revisió bibliogràfica i síntesis en grup i presentació oral	10%
Seminaris de simulació*	15%

NOTA IMPORTANT: Per calcular la nota final i superar l'assignatura, tenint en compte els percentatges de les diferents activitats, serà requisit indispensable tenir cadascuna d'elles aprovades amb nota mínima igual o superior a 5 en cadascuna de les parts (examen teoria i seminaris). En el cas que no se superi alguna de les parts: l'assignatura quedarà suspesa

AVALUACIÓ ÚNICA

Aquells alumnes que no puguin realitzar l'avaluació continuada de l'assignatura i s'acullin al sistema d'avaluació única, hauran de comunicar-ho a l'inici de curs.

Per superar l'assignatura serà necessari:

1. Aprovar l'examen teòric, que inclourà tots els continguts treballats de les classes teòriques i els seminaris: **80% de la nota final.**

2. Seminaris de simulació: 20% de la nota final. L'assistència és obligatòria.

Per superar l'assignatura, caldrà que la nota final de cadascuna de les parts (examen teòric i seminaris de simulació) sigui una nota mínima igual o superior a 5 punts (sobre 10).

Cuadre resum:

ISSR 2020/21	AVALUACIÓ CONTINUADA	
Activitat Avaluativa	Assistència	Valor avaluació
1. Examen teòric.		40%
2. Seminaris: participació als seminaris, resolució de casos clínics i problemes	80%	25%
Aula d'habilitats prevenció càncer de cèrvix i mama		10%
Treball de revisió bibliogràfica i síntesis en grup i presentació oral		10%
Seminaris de simulació*	100%*	15%
AVALUACIÓ ÚNICA		
Activitat avaluativa	Assistència	Valor avaluació
1. Examen teòric		80%
2. Seminaris de simulació*	100%	20%

* Per superar l'assignatura, caldrà que la nota final de cadascuna de les parts (Teoria i Seminaris) correspongui a una nota mínima igual o superior a 5 punts (sobre 10).

Matrícula d'Honor

Aquells alumnes que obtinguin una nota final de l'assignatura igual o superior a 9.0 punts seran candidats a optar a la qualificació de Matrícula d'Honor. El nombre de matrícules d'honor atorgades anirà en relació amb la informació detallada a la Normativa d'Avaluació i Qualificació de Docència en els Graus i Màsters de la UdL.

Bibliografia i recursos d'informació

Bibliografia

Protocols actualitzats, guies de pràctica clínica que es vagin publicant.

Pla estratègic d'ordenació maternoinfantil i de l'atenció a la salut sexual i reproductiva. <http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/dir2384/index.html>

Pla de Salut de Catalunya a l'horitzó 2010. <http://www20.gencat.cat/portal/site/pla-salut>

Guia de pràctica clínica sobre la atenció al part normal. http://www.guiasalud.es/GPC/GPC_472_Part0_Normal_Osteba_compl.pdf

Actualització i adaptació a Catalunya de la Guia de Pràctica Clínica del Sistema Nacional de Salut sobre l'Atenció al Part Normal http://portal.guiasalud.es/GPC/GPC_472_Part0_Normal_Aguas_compl_cat.pdf

Iniciativa al part normal, documento de consenso.

[http://www.juntadeandalucia.es/servicioandaluzdesalud/hinmaculada/web/servicios/tcg/documentos/Protocolos/Guias%20Practica%20Clinica/IniciativaPartoNormal\(FAME-07\).pdf](http://www.juntadeandalucia.es/servicioandaluzdesalud/hinmaculada/web/servicios/tcg/documentos/Protocolos/Guias%20Practica%20Clinica/IniciativaPartoNormal(FAME-07).pdf)

Protocol per a l'assistència natural al part normal.

http://canalsalut.gencat.cat/web/.content/home_canal_salut/professionals/recursos/protocols_i_recomanacions/17_salut_maternoinfantil/documents_prof/protocolassistencianatural_part.pdf

Recomendaciones de la OMS para la prevención y el tratamiento de las infecciones maternas en el parto. http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/205685/2/WHO_RHR_16.01_spa.pdf

Contracepció d'emergència. <http://www.gencat.net/ics/usuarios/campanyes/contracepcio/index.html>

Malalties de transmissió sexual. <http://www.gencat.net/salut/depsan/units/sanitat/html/ca/dir479/index.html>

Sexe joves. http://www.sexejoves.gencat.net/ics_webjove/AppPHP/index.php

Centre jove d'anticoncepció i sexualitat. <http://www.centrejove.org/home.htm>

L'anticoncepció d'emergència. <http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/dir2093/doc8011.html>

Manual de salud reproductiva en la adolescencia. <http://www.sec.es/publicaciones/manuales/saludreproductiva/index.html>

OMS. Planificación familiar. Un manual mundial para proveedores. <http://www.infoforhealth.org/globalhandbook/remindersheets/spanish.shtml>

Salud y hábitos sexuales. Boletín informativo del Instituto Nacional de Estadística. http://www.ine.es/revistas/cifraine/cifine_sida0704.pdf

Informació d'educació sanitària. <http://www.imasbcn.org/publicacions/index.php?PAGE=3&CATEGORY2=2>

Uso de la mamografía y de la citología de Papanicolaou para la detección precoz del cáncer de mama y de cérvix uterino en España. http://www.isciii.es/htdocs/investigacion/publicaciones_agencia/34MamografiaP.pdf

Programa de detecció precoç de càncer de mama <http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/dir2045/spescm.htm>

Complicaciones patológicas de la menopausia. http://www.isciii.es/htdocs/investigacion/publicaciones_agencia/03Menopausia.pdf

Protocol de seguiment de l'embaràs a Catalunya. <http://www.gencat.net/salut/depsan/units/sanitat/pdf/protsegui2006.pdf>

Programa embaràs sense fum. <http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/dir2058/index.html>

Protocol d'assistència al part i al puerperi i d'atenció al nadó <http://www.gencat.net/salut/depsan/units/sanitat/pdf/protpart.pdf>

El puerperi. <http://www.imasbcn.org/publicacions/puerperi.html>

Informació sobre l'alletament matern <http://www.imasbcn.org/publicacions/alletamentmatern.html>

El manejo del dolor del pezón y/o las lesiones asociadas a la lactancia materna. 10 <http://www.isciii.es/htdocs/redes/investen/pdf/jb/LactanciaMaterna.pdf>

http://www.guiasalud.es/GPC/GPC_560_Lactancia_Osteba_compl.pdf http://www.guiasalud.es/GPC/GPC_560_Lactancia_Osteba_compl.pdf

Llibres format paper

- Burrouhs A. Enfermería materno-infantil. 8ª ed. Madrid:MacGraw-Hill Interamericana, 2002.
- Didona NA, Marks MG, Kumm R. Enfermería maternal. Mexico: McGraw-Hill Interamerica; 1998
- Donat Colomer F, et al. Enfermería maternal y ginecológica. Barcelona; Masson:2008
- Perry SE, Cashion K, Lowdermilk DL. Maternidad y salud de la mujer. Barcelona: Elsevier Masson:2008.
- Seguranyes Guillot G. Enfermería materna. Barcelona: Masson, 2006.

Les actualitzacions de guies de pràctica clínica i protocols actualitzats que vagin publicant durant el curs es penjaran a recursos bibliogràfics de l'assignatura, així com articles científics o d'interès que es vagin produint.